

mus : mentiemini et vos in multitudine potentiae Domini. Quid dicturi estis? Cum dormiremus nos, venerunt Discipuli ejus, et abstulerunt eum de monumento¹. O vere stultitia dormiens? Aut vigilabas, et prohibere debuisti : aut dormiebas, et quid sit gestum nescisti. Accesserunt et ipsi mendacio inimicorum : auctus est numerus mentientium, ut augetur merces credentium : « Quia in » multitudine potentiae tuae mentientur tibi inimici tui. » Ergo mentiti sunt, in multitudine potentiae tuae mentiti sunt : apparuisti contra mendaces veracibus, et apparuisti eis veracibus quos tu veraces fecisti.

IX. Remaneant Judaei in mendaciis suis : tibi, quia in multitudine potentiae tuae mentiti sunt, fiat quod sequitur : « Omnis terra adoret te et psallat tibi, psallat nomini tuo, Altissime². » Paulo ante humillime, modo « Altissime : » humillime inter manus mentientium inimicorum ; Altissime super verticem laudantium Angelorum. « Omnis terra adoret te et psallat tibi, psallat nomini tuo, Altissime. »

X. « Venite, et videte opera Domini. » O Gentes, o ultimae nationes, relinquitte Judaeos mentientes, venite confitentes. « Venite, et videte opera Domini : terribilis in » consiliis super filios hominum³. » Filius hominis quidem et ipse dictus est, et vere filius hominis factus est : verus Filius Dei in forma Dei ; verus filius hominis in forma servi⁴ : sed nolite formam istam servi ex aliorum similium conditione pensare : « Terribilis est in consiliis super filios hominum. » Machinati sunt filii hominum consilium ad crucifigendum Christum, crucifixus excacavit crucifigentes. Quid ergo fecistis, filii hominum, machinando acuta consilia adversus Dominum vestrum, in quo latebat majestas, et apparebat infirmitas? Vos machinati estis con-

¹ Matth. xxvii, 13. — ² Psal. lxxv, 4. — ³ Ibid. 5. — ⁴ Philip. ii, 6.

silia perdendi, ille excacandi et salvandi ; excacandi superbos, salvandi humiles : ad hoc autem superbos ipsos excacandi, ut caecati humiliarentur, humiliati confiterentur, confessi illuminarentur. « Terribilis in consiliis super filios hominum. » Vere terribilis. Ecce caecitas ex parte Israel facta est : ecce Judaei ex quibus natus est Christus, foris sunt : ecce Gentes quae contra Judaeam erant, in Christo intus sunt¹. « Terribilis in consiliis super » filios hominum. »

XI. Propterea quid fecit terrore consilii sui? Convertit mare in aridam. Hoc enim sequitur : « Qui convertit mare » in aridam². » Mare erat mundus, amarus salsitate, turbulentus tempestate, saeviens fluctibus persecutionum, mare erat : certe in aridam conversum est mare, modo sitit aquam dulcem mundus, qui salsa plenus erat. Quis hoc fecit? « Qui convertit mare in aridam. » Jam anima Gentium omnium quid dicit? « Anima mea velut terra sine » aqua tibi³. Qui convertit mare in aridam. In flumine » pertransibunt pede. » Illi ipsi qui conversi sunt in aridam, cum essent antea mare, « In flumine pede pertransibunt. » Quid est flumen? Flumen est omnis mortalitas saeculi. Videte flumen : alia veniunt et transeunt, alia transitura succedunt. Nonne sic fit in aqua fluminis, quae de terra nascitur, et manat? Omnis qui natus est, cedat oportet nascituro : et omnis iste ordo rerum labentium, fluvius quidam est. In istum fluvium non se mittat cupida anima, non se mittat, stet. Et quomodo transibit delectationes rerum periturarum? Credat in Christum, et transibit pede : transit illo duce, pede transit. Quid est : pede transire? Facile transire. Non quaerit equum ut transeat, non erigitur superbia ad transeundum flumen : humilis

¹ Rom. xi, 25. — ² Psal. lxxv, 6. — ³ Id. cxlii, 6.

transit, et tutius transit. « In flumine pertransibunt » pede. »

XII. « Ibi jucundabimur in ipso. » O Judæi, de vestris operibus gloriamini : ponite superbiam gloriandi de vobis, sumite gratiam jucundandi in Christo. Ibi enim jucundabimur, sed non in nobis : « Ibi jucundabimur in » ipso. » Quando jucundabimur? Cum flumen transierimus pede. Vita æterna promittitur, resurrectio promittitur, ibi caro nostra jam non erit flumen : flumen enim modo est, quando mortalitas est. Videte si stat aliqua ætas. Pueri crescere volunt; et nesciunt spatium vitæ suæ annis succedentibus minui. Non enim adduntur anni, sed subtrahuntur crescentibus : sicut aqua fluminis prorsus accedit, sed a fonte recedit. Et volunt crescere pueri, ut careant dominatu majorum : ecce crescunt, agitur cito, perveniunt ad juventutem : qui excesserunt pueritiam, si possunt teneant juventutem : transit et ipsa. Senectus succedit : vel senectus æterna sit : morte aufertur. Ergo fluvius est carnis nascentis. Hunc fluvium mortalitatis, ne mortalium rerum concupiscentia subvertat et rapiat, facile transit qui humiliter, id est, pede transit, duce illo qui prior transiit, qui de torrente in via usque ad mortem bibit, propterea exaltavit caput¹. Transeuntes ergo pede fluvium istum, id est, facile transeuntes mortalitatem istam fluentem, « Ibi jucundabimur in ipso. » Modo autem in quo, nisi vel in ipso, vel in spe ipsius? Etsi enim jucundamur modo, in spe jucundamur; tunc autem in ipso jucundabimur. Et modo in ipso, sed per spem : « Tunc autem facie ad faciem². »

XIII. « Ibi jucundabimur in ipso. » In quo « Qui dominatur in virtute sua in æternum³. » Nam nos quam

¹ Psal. cix, 7. — ² I Cor. xiii, xi. — ³ Psal. lxxv, 7.

virtutem habemus? et numquid æternam? Si æterna esset virtus nostra, non lapsi essemus, non cecidissemus in peccatum, non meruissemus mortalitatem pœnalem¹. Ille voluntate suscepit, quo nos meritum nostrum dejecit. « Qui dominatur in virtute sua in æternum. » Ejus participes efficiamur, in cujus virtute nos erimus fortes, ille autem in sua. Nos illuminati, ille lumen illuminans : nos aversi ab illo, contenebramur; ille averti a se non potest. Calore ipsius accendimur; unde recedentes frigueramus, accedentes rursus accendimur. Ergo dicamus ei ut custodiat nos in virtute sua, quia in ipso jucundabimur, « Qui » dominatur in virtute sua in æternum. »

XIV. Sed non hoc solis Judæis præstat credentibus. Quia multum se extulerunt Judæi de virtute sua præsumentes, postea cognoverunt in cujus virtute fuerunt salubriter fortes, et quidam eorum crediderunt : sed non sufficit Christo; multum est quod dedit, magnum pretium dedit, non pro solis Judæis debuit valere quod dedit. « Oculi ejus super Gentes respiciunt. » Ergo, « Oculi ejus » super Gentes respiciunt². » Et quid facimus? Murmurabunt Judæi; dicturi sunt Judæi : Quod nobis, hoc et illis; nobis Evangelium, illis Evangelium; nobis gratiam resurrectionis, et illis gratiam resurrectionis; nihil nobis prodest quod nos Legem accepimus, et in justificationibus Legis viximus, et tenuimus præcepta patrum? nihil valebit? hoc illis quod nobis! Non litigent, non contendant. « Qui amant, non exaltentur in semetipsis. » O caro misera et tabescens, nonne peccatrix es? Quid clamat lingua tua? Attendatur conscientia. « Omnes enim peccaverunt, et egent » gloria Dei³. » Agnosce te infirmitas humana. Accepisti Legem, ut et prævaricatrix Legis esses : non enim tenuisti et implesti quod accepisti. Accessit tibi ex Lege, non justifi-

¹ Gen. iii, 17. — ² Psal. lxxv, 7. — ³ Rom. iii, 23.

catio quam Lex jubet, sed prævaricatio quam tu fecisti. Si ergo abundavit peccatum, quid invides superabundanti gratiæ¹? Noli amaricare, quia « Qui amaricant, non exaltentur. » Quasi maledixisse videtur, « Qui amaricant, non exaltentur, imo exaltentur, sed non in se ipsis. » Humiliantur in se ipsis, exaltentur in Christo. « Qui enim se humiliat, exaltabitur; et qui se exaltat, humiliabitur². » Qui amaricant, non exaltentur in semetipsis. »

XV. « Benedicite Gentes Deum nostrum³. » Ecce repulsi sunt qui amaricant, reddita est illis ratio: aliqui conversi sunt, aliqui superbi remanserunt. Non vos terreat qui gratiam evangelicam invident Gentibus: jam venit semen Abrahæ, in quo benedicuntur omnes Gentes⁴. Benedicite eum in quo benedicimini, « Benedicite Gentes Deum nostrum: et audite vocem laudis ejus. » Ne vos ipsos laudetis, sed ipsum laudetis. Quæ est vox laudis ejus? Quia gratia ipsius sumus, quidquid boni sumus. « Qui posuit animam meam in vitam⁵. » Ecce vox laudis ejus: « Qui posuit animam meam in vitam. » Ergo in morte erat: in morte erat in te. Inde est quod non debuistis exaltari in vobis ipsis. Ecce in morte erat in te: ubi erit in vita, nisi in illo qui dixit: « Ego sum via, » veritas et vita⁶? » Quomodo quibusdam credentibus ait Apostolus: « Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux » in Domino⁷. » Tenebræ ergo in vobis, lux in Domino: sic mors in vobis, vita in Domino. » Qui posuit animam meam in vitam. » Ecce posuit animam nostram in vitam, quia credimus in eum; in vitam posuit animam nostram: sed quid deinde opus est, nisi ut perseveremus usque in finem⁸? Et hoc quis dabit, nisi de quo consequenter dictum est: « Et non dedit in motum pedes meos? »

¹ Rom. v, 20. — ² Matth. xxiii, 12. — ³ Psal. lxxv, 8. — ⁴ Gen. xii, 3. — ⁵ Psal. lxxv, 9. — ⁶ Joan. xiv, 6. — ⁷ Ephes. v, 8. — ⁸ Matth. x, 22.

Ipse posuit animam in vitam, ipse regit pedes, ne nutent, ne moveantur, et dentur in motum; ipse nos facit vivere, ipse perseverare usque in finem, ut in æternum vivamus. « Et non dedit in motum pedes meos. »

XVI. Quare hoc dixisti, « Et non dedit in motum pedes meos? » Quid enim passus es, aut quid pati potuisti, ut moverentur pedes tui? Quid? Audi quæ sequantur. » Quare dixi, « Non dedit in motum pedes meos? » Qui multa passi sumus, de quibus moverentur de via pedes nostri, nisi ipse regeret, et eos in motum non daret. Quæ sunt ista? « Quoniam probasti nos, Deus; ignisti nos, sicut » ignitur argentum¹. » Non ignisti sicut fœnum, sed sicut argentum: adhibendo nobis ignem, non in cinerem convertisti, sed sordes abluisti. « Ignisti nos sicut ignitur » argentum. » Et vide quomodo sævit Deus in illos, quorum animam posuit in vitam. « Induxisti nos in muscipu- » lam: » non ut capti moreremur, sed unde liberati experiremur. « Posuisti tribulationes in dorso nostro². » Erecti enim male, superbi eramus: male erecti curvati sumus, ut curvati bene erigeremur. « Posuisti tribulatio- » nes in dorso nostro: imposuisti homines super capita » nostra³. » Hæc omnia passa est Ecclesia variis et diversis persecutionibus; passa est hoc singillatim, etiam modo patitur. Non enim quisquam est, qui se in hac vita ab his tentationibus possit dicere immunem. Ergo imponuntur et homines super capita nostra: toleramus quos nolumus, patimur superiores aliquando quos novimus peiores. Peccata autem si desint, bene superior est homo: quanto autem plura adsunt, tanto est inferior. Et bonum est ut consideremus nos peccatores esse, et sic toleremus impositos super capita nostra: ut et nos Deo confiteamur quia digne patimur. Quid enim indigne pateris quod facit qui justus

¹ Psal. lxxv, 10. — ² Ibid. 11. — ³ Ibid. 12.

est? « Posuisti tribulationes in dorso nostro : imposuisti » homines super capita nostra. » Sævire videtur Deus, cum ista facit : ne metuas, quoniam Pater est, nunquam sic sævit ut perdat. Quando male vivis, si parcit, plus irascitur. Omnino istæ tribulationes flagella sunt corrigentis, ne sit sententia punientis. « Posuisti tribulationes » in dorso nostro : imposuisti homines super capita nostra. »

XVII. « Transivimus per ignem et aquam¹. » legis et aqua, utrumque periculosum est in hac vita. Certe videtur aqua ignem extinguere, et ignis videtur aquam siccare. Ita et ipsæ tentationes sunt, quibus abundat hæc vita. Ignis urit, aqua corrumpit : utrumque metuendum, et ustio tribulationis, et aqua corruptionis. Quando sunt res angustæ, et aliqua quæ infelicitas dicitur in hoc mundo, quasi ignis est : quando sunt res prosperæ, et abundantia sæculi circumfluit, quasi aqua est. Vide ne te ignis exurat, ne aqua corrumpat. Firmus esto adversus ignem, coqui te oportet, tanquam vas fictum mitteris in caminum ignis, ut firmetur quod formatum est. Vas ergo jam igne firmatum aquam non timet : vas autem si solidatum igne non fuerit, tanquam lutum aqua solvetur. Noli festinare ad aquam : per ignem transi ad aquam, ut transeas et aquam. Propterea et in sacramentis et in catechizando et in exorcizando adhibetur prius ignis. Nam unde plerumque immundi spiritus clamant : Ardeo, si ille ignis non est? Post ignem autem exorcismi venit ad baptismum : ut ab igne ad aquam, ab aqua in refrigerium. Quod autem in sacramentis, hoc in tentationibus hujus sæculi : angustia timoris accedit prima, vice ignis; postea ablato timore, metuendum est ne felicitas mundana corrumpat. Cum autem te ignis crepare non fecerit, et in aquam non

¹ Psal. LXV, 12.

merseris, sed enataveris; per disciplinam transis ad requiem, et transiens per ignem et aquam educeris in refrigerium. Quarum enim rerum signa sunt in sacramentis, ipsæ res sunt in illa perfectione vitæ æternæ. Jam cum transierimus ad illud refrigerium, fratres charissimi, nullum ibi timebimus inimicum, nullum tentatorem, nullum invidum, nullum ignem, nullam aquam; perpetuum ibi refrigerium erit. Refrigerium propter quietem dicitur. Nam si dicas : Calor est, verum est si dicas : Refrigerium, verum est. Si enim refrigerium male accipias, quasi torpescimus ibi. Non autem torpescimus ibi, sed requiescimus : nec quia calor dicitur, æstuabimus ibi, sed fervebimus spiritu. Attende ipsum calorem in alio Psalmo : « Nec est qui se abscondat a calore ejus¹. » Quid dicit et Apostolus? « Spiritu ferventes². » Ergo, « Transivimus » per ignem et aquam : et eduxisti nos in refrigerium. »

XVIII. Attende quia non tantum de refrigerio, sed nec de ipso igne optabili tacuit : « Introibo in domum tuam » in holocaustis³. » Quid est holocaustum? Totum incensum, sed igne divino. Holocaustum enim dicitur sacrificium, cum totum accenditur. Aliæ sunt partes sacrificiorum, aliud holocaustum : quando totum ardet, et totum consumitur igne divino, holocaustum dicitur; quando pars, sacrificium. Omne quidem holocaustum sacrificium : sed non omne sacrificium holocaustum. Holocausta ergo promittit, corpus Christi loquitur, unitas Christi loquitur, « Introibo in domum tuam in holocaustis. » Totum meum consumat ignis tuus, nihil mei remaneat mihi, totum sit tibi. Hoc autem erit in resurrectione justorum, « Quando et corruptibile hoc induetur incorruptione, et mortale hoc induetur immortalitate : tunc fiet » quod scriptum est : « Absorpta est mors in victoriam⁴. »

¹ Psal. XVIII, 7. — ² Rom. XII, 11. — ³ Psal. LXV, 13. — ⁴ I Cor. XV, 54.

Victoria quasi ignis divinus est : cum absorbet et mortem nostram , holocaustum est. Non remanet mortale aliquid in carne , non remanet aliquid culpabile in spiritu : totum ex mortali vita consumetur , ut in æterna vita consumatur ; erunt ergo illa holocausta.

XIX. Et quid erit , in holocaustis ? « Reddam tibi vota » mea , quæ distinxerunt labia mea ¹. » Quæ est distinctio in votis ? Hæc est distinctio , ut te accuses , illum laudes ; te intelligas creaturam , illum creatorem ; te tenebras , illum illuminatorem ; cui dicas : « Tu illuminabis lucer- » nam meam , Domine ; Deus meus illuminabis tenebras » meas ². » Nam quando dixeris , o anima , quia ex te tibi lucet , non distingues. Si non distingues , non reddes vota distincta. Redde vota distincta , confitere te mutabilem , illum incommutabilem : confitere te sine illo nihil esse , ipsum autem sine te perfectum esse ; te indigere illo , illum autem tui non indigere. Clama ad illum : « Dixi Do- » mino : Deus meus es tu , quoniam honorum meorum » non indiges ³. » Jam eo quod te in holocaustum assumit Deus , non ille crescit , non ille augetur , non ille ditior , non ille instructor fit : tibi est melius quidquid de te pro te facit , non ei qui facit. Hæc si discernas , reddis vota Deo tuo , quæ distinxerunt labia tua. « Reddam tibi vota » mea , quæ distinxerunt labia mea. »

XX. « Et locutum est os meum in tribulatione mea ⁴. » Quam dulcis est sæpe tribulatio , quam necessaria ! Quid illi locutum est os ipsius in tribulatione sua ? « Holocausta » medullata offeram tibi ⁵. » Quid est , « Medullata ? » Intus teneam charitatem tuam , non erit in superficie , in medullis meis erit quod diligo te. Nihil enim interius medullis nostris : interiora ossa sunt carne , medullæ inte-

¹ Psal. lxxv, 14. — ² Id. xvii, 29. — ³ Id. xv, 2. — ⁴ Id. lxxv, 14. — ⁵ Ibid. 15.

riores sunt ipsis ossibus. Quisquis ergo in superficie colit Deum , magis placere vult hominibus ; aliud autem intus sentiens , non offert holocausta medullarum : cujus autem medullam inspicit , ipsum totum accipit. « Holo- » causta medullata offeram tibi , cum incenso et arietibus. » Arietes duces Ecclesiæ : totum corpus Christi loquitur : hoc est , quod offert Deo. Incensum quid est ? Oratio. « Cum incenso et arietibus ? » Maxime enim arietes orant pro gregibus. « Offeram tibi boves cum hircis. » Boves invenimus triturantes , et ipsi offeruntur Deo. Apostolus de annuntiatoribus Evangelii dixit intelligendum , quod scriptum est : « Bovi trituranti os non infrenabis. Numquid de bobus pertinet ad Deum ¹ ? » Ergo magni illi arietes , magni boves. Quid reliqui , qui forte conscii sunt aliquorum peccatorum , qui forte in ipso itinere lapsi sunt , et sauciati per pœnitentiam sanantur ? Numquid et ipsi remanebunt , et ad holocausta non pertinebunt ? Ne ipsi timeant , addidit et hircos. « Holocausta , » inquit , medullata offeram tibi , cum incenso et arietibus : offeram tibi boves cum hircis. » Adjunctione ipsa salvantur hirci ; per se non possunt , adjuncti bobus accipiuntur. Fecerunt enim amicos de mammona iniquitatis ² , ut ipsi recipiant eos in æterna tabernacula. Ergo isti hirci non erunt a sinistris , quia fecerunt sibi amicos de mammona iniquitatis. Qui autem hirci ad sinistram ? Quibus dicetur : « Esurivi , et non dedistis mihi manducare ³ : » non qui peccata sua eleemosynis redemerunt.

XXI. « Venite , audite , et narrabo , omnes qui timetis » Deum ⁴. » Veniamus , audiamus quid narraturus est. « Venite , audite , et narrabo. » Sed qui , « Venite et » audite ? Omnes qui timetis Deum. » Si Deum non time- tis , non narrabo. Non est quibus narretur , ubi Dei timor

¹ 1 Cor. ix, 9. — ² Luc. xvi, 9. — ³ Matth. xxv, 42. — ⁴ Psal. lxxv, 16.

non est. Dei timor aperiat aures, ut sit quod intret, et qua intret quod narraturus sum. Sed quid est narraturus? « Quanta fecit animæ meæ. » Ecce narrare vult: sed quid est narraturus? An forte quantum pateat terra, quantum distendatur cœlum, et quot sint sidera, et quæ sint vices solis et lunæ? Ista creatura peragit ordinem suum: qui multum eam curiose quæsierunt, ejus Creatorem ignoraverunt¹. Illud audite, illud accipite, « O qui timetis » Deum: Quanta fecit animæ meæ: » si vultis, et vestræ. « Quanta fecit animæ meæ. Ad ipsum ore meo clamavi². » Et hoc ipsum factum dicit animæ suæ, ut ad ipsum ore suo clamaret, factum esse dicit animæ suæ. Ecce, fratres, Gentes eramus, etsi non in nobis, in parentibus nostris. Et quid dicit Apostolus? « Scitis quando Gentes eratis, » ad simulacra sine voce quomodo ascendebatis inducti³. » Dicat nunc Ecclesia: « Quanta fecit animæ meæ. Ad ipsum » ore meo clamavi. » Homo ad lapidem clamabam, ad lignum surdum clamabam, simulacris surdis mutis loquebar: jam imago Dei conversa est ad Creatorem suum. « Qui dicebam, ligno: Pater meus es tu; et lapidi: Tu » me genuisti⁴: » modo dico: « Pater noster, qui es in » cœlis⁵. Ad ipsum ore meo clamavi. Ore meo » jam, non ore alieno. Quando clamabam ad lapides in vana conversatione paternæ traditionis⁶, ore alieno clamabam: quando clamavi ad Dominum, quod ipse donavit, quod ipse inspiravit, « Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub » lingua mea. » Quid est, « Clamavi ore meo, et exaltavi sub lingua mea? » Ipsum publice prædicavi, ipsum in secreto confessus sum. Parum est Deum exaltare lingua; sed et sub lingua, ut quod certus loqueris, hoc tacitus cogites. « Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub

¹ Sap. xii, 9. — ² Psal. lxxv, 17. — ³ I Cor. xii, 2. — ⁴ Jerem. ii, 27. — ⁵ Matth. vi, 9. — ⁶ I Petr. i, 18.

» lingua mea. » Vide quam in secreto vult esse integer, qui offert holocausta medullata. Hoc agite, fratres, hoc imitami, ut dicatis: « Venite, audite quanta fecit animæ meæ. » Omnia enim quæ enarrat, ipsius gratia fiunt in anima nostra. Videte alia quæ dicat.

XXII. « Iniquitatem si consexi in corde meo, non » exaudiat Dominus¹. » Considerate modo, fratres, quam facile, quam quotidie homines erubescerent in hominibus iniquitates accusant: Male fecit, perdit fecit, sceleratus homo est: hoc forte propter homines dicit. Vide si non in corde tuo conspicis iniquitatem, ne forte quod reprehendis in altero, cogites facere, et ideo in illum clames, non quia fecit, sed quia inventus est. Redi ad te, intus esto tibi iudex. Ecce in cubiculo tuo abscondito, in ipsa vena intima cordis, ubi tu solus es et ille qui videt, illic tibi displiceat iniquitas, ut placeas Deo. Noli illam respicere, id est, noli illam diligere, sed potius despice, id est, contemne, et avertere ab ea. Quidquid lætum promiserit, ut illiciat ad peccandum; quidquid triste minata fuerit, ut impellat ad malefaciendum, totum nihil est, totum transit: despici dignum est, ut calcetur; non conspici, ut acceptetur. [² Suggestit enim aliquando per cogitationes, vel per verba colloquentium malorum. « Cor- » rumpunt enim mores bonos colloquia mala: tu noli ea » respicere³. » Sed parum est in vultu, parum est in lingua: in corde noli respicere, id est, noli diligere, noli acceptare. Nam respectum pro dilectione poni quotidianum est: primo quia de Deo dicimus: Respexit me. Quid est, Respexit me? Ante enim te non videbat? Aut sursum attendebat, et precibus tuis commonitus est, ut in te oculos mitteret? Videbat te et ante: sed, Respexit me, dicis:

¹ Psal. lxxv, 18. — ² Plures et probæ notæ MSS. carent omnibus iis verbis, qui concluduntur uncinis. — ³ I Cor. xv, 33.

Dilexit me. Et homini qui te videt, et rogas eum, dicis ut misereatur tui: Respice me. Videt te, et dicis: Respice me. Quid est, Respice me? Dilige, attende, miserere mei. Ergo non ideo dixit: « Iniquitatem si aspexi in corde meo, » quia omnino nulla iniquitas suggeritur cordi humano. Ibi suggeritur, non cessat suggestio; sed non fiat respectio. Si enim respicis iniquitatem, retro aspicias; et incurris sententiam dicentis Domini in Evangelio: « Nemo ponens » manum super aratrum et respiciens retro, aptus est » regno Dei¹. » Quid ergo debeo facere? Quod ait Apostolus: « Quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extensus². » Retro enim nostra omnia quæ transierunt, iniqua sunt. Nemo ex bono venit ad Christum: omnes peccaverunt, credendo justificantur³. Perfecta justitia non erit, nisi in illa vita: tamen ad provectum et mores boni ab ipso inspirantur, ab ipso donantur. Noli ergo tua merita computare, noli. Et si suggerit iniquitas, noli consentire. Quid enim ait?] « Iniquitatem si conspexi in corde meo, » non exaudiat Dominus. »

XXIII. « Propterea exaudivit me Deus. » Quia iniquitatem non conspexi in corde meo. « Et intendit voci orationis meæ⁴. »

XXIV. « Benedictus Deus meus, qui non amovit deprecationem meam et misericordiam suam a me⁵. » Tenet sensum ab eo loco, ubi ait: « Venite, audite, et » narrabo vobis, omnes qui timetis Deum, quanta fecit » animæ meæ⁶: » et dixit quæ audistis, et ad finem ita conclusit: « Benedictus Deus meus, qui non amovit deprecationem meam et misericordiam suam a me. » Sic enim pervenit ad resurrectionem iste qui loquitur, ubi jam et nos spe sumus: imo et nos sumus; et nostra vox

¹ Luc. ix, 62. — ² Philip. iii, 13. — ³ Rom. iii, 22. — ⁴ Psal. lxxv, 19. — ⁵ Ibid. 20. — ⁶ Ibid. 16.

ista est. Quandiu ergo hic sumus, hoc rogemus Deum, ut non a nobis amoveat deprecationem nostram, et misericordiam suam, id est, ut perseveranter oremus, et perseveranter misereatur. Multi enim languescunt in orando, et in novitate suæ conversionis ferventer orant, postea languide, postea frigide, postea negligenter: quasi securi fiunt. Vigilat hostis: dormis tu. Ipse Dominus præcepit in Evangelio: « Quia oportet semper orare, et non deficere. » Et dat similitudinem de illo iniquo iudice, qui nec Deum timebat, nec hominem reverebatur, quem interpellabat illa vidua quotidie ut audiret eam: et cessit tædio, qui non flectebatur misericordia; et ait sibi iudex nequam: « Si nec Deum timeo, nec homines revereor, » vel propter tædium quod mihi quotidie facit hæc vidua, » audiam causam ejus, et vindicabo eam. Et ait Dominus: » Si iudex nequam hoc fecit, Pater vester non vindicabit » electos suos qui ad eum clamant die ac nocte¹? » Ita dico vobis, faciet iudicium eorum cito. Ergo non deficiamus in oratione. Ille quod concessurus est, etsi differt, non aufert: securi de pollicitatione ipsius non deficiamus orando, et hoc ex beneficio ipsius est. Propterea dixit: « Benedictus Deus meus, qui non amovit deprecationem » meam et misericordiam suam a me. » Cum videris non a te amotam deprecationem tuam, securus esto, quia non est a te amota misericordia ejus.

¹ Luc. xviii, 1-8.